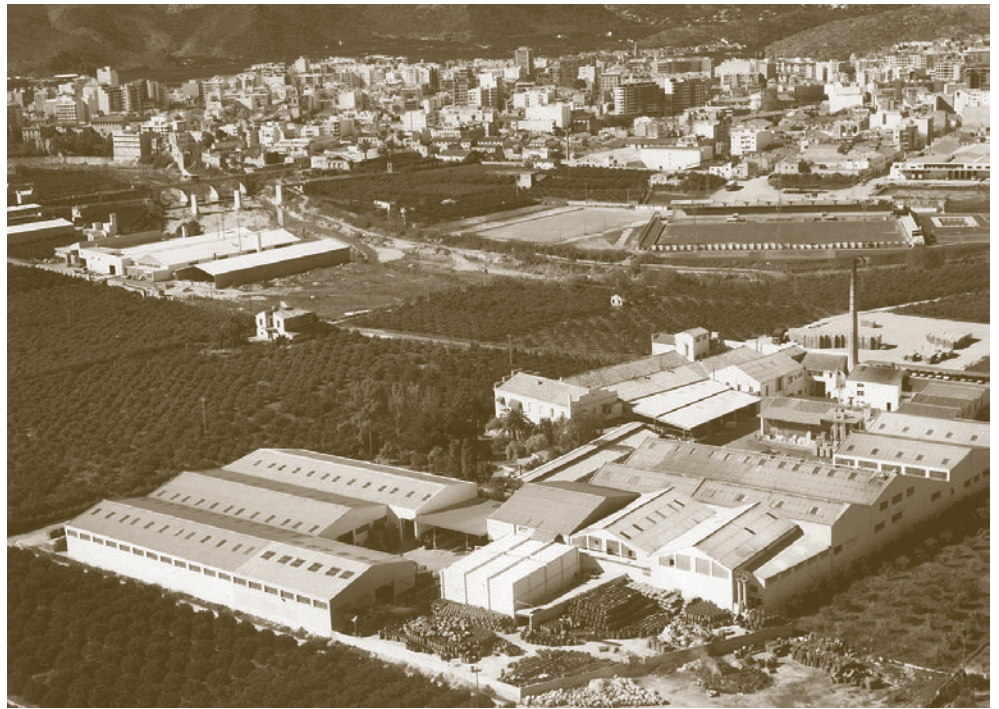

La Vital

A principis dels anys setanta del segle passat, quan els xiquets de la meua generació, en un estadi encara primerenc, començàvem a prendre consciència del lloc on vivíem, i a valorar allò que ens oferia l'entorn immediat, els edificis emblemàtics de la ciutat de Gandia es presentaven davant nosaltres envoltats d'un cert aire mític. El Palau dels Jesuïtes, la Seu Col·legiata, l'Ajuntament... i les fàbriques de la Vital i de Nogueroles eren l'orgull dels nostres majors en aquella Gandia petita i provinciana, on tot el món es coneixia i on el més mínim succés assolía el ressò de gran esdeveniment.

Poc després, el camí on s'assentava la Vital, i de la qual havia pres el nom -comparat amb el de hui, poc més que una senda estreta i fosca-, era l'escenari per on s'escolaven els somnis adolescents d'aquells xiquets que ara pretenien, amb les seues motocicletes atrotinades i el vent humit de les marjals a la cara, escapar de la mateixa ciutat cap als espais oberts de la comarca, a la recerca de les llibertats i dels paradisos ficticis promesos per la Transició democràtica. Aleshores, per a bé i per a mal, els temps havien canviat, i la Vital havia deixat de ser aquella empresa

Vista aèria de la fàbrica de la Vital, anys 80.

familiar, domèstica, de treballadors "amb un somriure" i propietaris paternalistes. L'antic romanticisme passava a millor vida, s'hi destapaven les tensions amagades i s'escoltaven per primera vegada conceptes abans aliens com *rendibilitat*, *productivitat*, *regulació del treball*, *fusions* i altres vocables tan estimats en l'actualitat, els mateixos que anys a venir, per la implacable lògica del mercat, acabarien amb la fàbrica i amb els seus llocs de treball.

Partint d'unes primitives instal·lacions heretades durant la postguerra espanyola per l'empresari alemany Carles Schneider, a qui la llegenda atribuïa una adscripció nacionalsocialista, i finalitzant en ple canvi de mil·lenni, la Vital havia estat una empresa a l'avantguarda en el seu terreny, escenari privilegiat de l'avanç tecnològic i el desenvolupament econòmic de l'Estat espanyol, i marca de reconegut prestigi internacional. Un emblema alhora de l'economia saforenca i de l'evolució d'una

Treballadors a les oficines de la Vital. D'esquerra a dreta, José Tarrasó, Enrique Colomina, José Pallarés, Vicente Pallarés i Amparo Sancho.

ciutat a la qual havia començat mirant des d'una relativa distància i que acabaria per engolir-se-la a causa d'aquest mateix progrés.

L'excel·lent llibre de José López Fernández no aprofundeix en l'anàlisi sociològica del que la Vital va significar per a una Gandia sempre desitjosa de justificar el seu paper de pol d'atracció supracomarcal, però forneix les dades suficients perquè el lector se'n faça ràpidament la idea de la importància d'aquelles naus situades als af-

L'empresari alemany Carlos Schneider adquirí la Vital l'any 1941, amb la intenció de produir i subministrar sucus de fruita al seu país. Schneider es traslladà a viure a Gandia amb la seua família.

Imatge de l'interior de la Vital, any 1949. L'obtenció de suc de taronja era una tasca manual exclusiva de les dones, feta amb bancades de pinyes de mà durant molt de temps. Cada pinya correspon a un lloc de treball ocupat per una dona. Els homes s'ocupaven que no faltaren taronges en cap moment.

Anunci de Vital, anys setanta.

Anunci de Vital aparegut a diverses revistes de festes de Gandia, al llarg dels anys 1974-82.

res, en els embrions dels futurs cinturons industrials. Estructurat en tres grans blocs, el treball s'inicia amb la prehistòria de les indústries de conserves i derivats cítrics de la ciutat i dels empresaris pioners que forniren els antecedents directes de la Vital abans de la Guerra Civil. Segueix amb el que l'autor anomena la "història social i econòmica" de la companyia, traçant un recorregut des de la seua posada en marxa tot just estrenada la dècada dels 40 fins a la desaparició en l'any 2000, amb una especial atenció a la dècada dels seixanta, quan l'empresa fou capdavantera del que potser va ser el primer "miracle econòmic" espanyol, en el moment que el país eixia de l'autarquia i de l'aïllament

polític. José López no oblidar realitzar una mena de radiografia interna de la fàbrica, en parlar-nos de la irrupció dels sindicats de classe i de l'evolució de la plantilla de treballadors, del laboratori i dels serveis mèdics o de la presència de la marca en fires i congressos, on va rebre fins i tot premis a la qualitat dels seus productes.

Finalment, un tercer capítol ens informa dels processos tecnològics i dels diferents productes de la casa, no debades López va ser des de 1970 el cap de laboratori, coneixedor de primera mà d'aquests processos, dels ingredients emprats i dels mètodes d'elaboració. Malgrat aquest darrer apartat, sense dubte el més tècnic i especialitzat, López empra amb èxit un to didàctic, mantenint en tot moment l'amenitat i la capacitat d'expressar-se amb un llenguatge apte per a tota mena de lectors. Igual que en la resta del llibre, el text s'acompanya de les oportunes referències bibliogràfiques i

documentals i d'una abundant documentació gràfica ben escollida i força il·lustrativa, amb algunes fotografies certament colpidores, com ara les de l'extracció manual del suc de taronja prèvia a la posterior mecanització. Hi sura en tota la redacció l'estima que l'autor sent cap a l'empresa on es va jubilar, i tot el llibre és un viatge no exempt de fascinació cap a èpoques passades, algunes no tan llunyanes, altres enganyosament "ingènues", d'una empresa de suc de la qual s'ha tingut el bon gust de conservar el nom en el centre comercial i d'oci que l'ha substituïda en l'imaginari col·lectiu d'una ciutat i d'una comarca cada vegada menys inclinades, no sols a les ambigüitats de la nostàlgia, sinó també a la conservació de la personalitat històrica més enllà d'uns pocs símbols irremeiablement inexcusables.

Al capdavant, ens trobem tant amb una història de la pròpia empresa com amb una anàlisi evolutiva de la indústria que representava, resoltes de manera satisfactòria per José López Fernández en un treball molt útil, que desvela incògnites i posa les coses al seu lloc, i de la publicació del qual cal també felicitar el CEIC Alfons el Vell per encertar en la seua elecció i haver-lo posat al nostre abast.

Vicent Olasso

Els camions, però també els carros, eren utilitzats per al transport de la fruita.